

Keisarileikkaus

Lääkärikirja Duodecim

13.4.2023

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Keisarileikkauksen aiheet
- Leikkaus
- Keisarileikkauksen riskit
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Yleisimpiä keisarileikkauksen aiheita ovat synnytyksen pysähtyminen, supistusheikkous, sikiön tarjontavirhe tai sikiön uhkaava hapenpuute.
- Keisarileikkaus tehdään yleensä puudutuksessa, mutta hätäkeisarileikkaus (noin 1 % synnytyksistä) suoritetaan yleisanestesiassa.
- Keisarileikkaukseen liittyy suurempi vakavien komplikaatioiden riski kuin alatiesynnytykseen, joten leikkaukseen pitää aina olla lääketieteellinen peruste.
- Keisarileikkauksella voidaan vähentää äitien ja vastasyntyneiden sairastavuutta, jos ongelmia ilmaantuu raskauden tai synnytyksen aikana.

Keisarileikkausten osuus synnytyksistä on pitkään ollut 16–17 %, mutta vuonna 2020 se oli 18,4 %, mikä on korkein Suomessa tilastoitu osuus. Keisarileikkaus on tavallisin leikkaustoimenpide Suomessa. Vaikeita ongelmia (komplikaatioita) esiintyy vain prosentissa kaikista synnytyksistä, mutta keisarileikkauksiin niitä liittyy enemmän kuin alatiesynnytykseen. Suomessa keisarileikkauksen jälkeisiä komplikaatioita esiintyy neljäsosalla, mutta vakavat komplikaatiot ovat harvinaisia.

Koska keisarileikkaus lisää naisen seuraaviin raskauksiin liittyviä riskejä, tulisi jokaisen leikkauksen olla harkittu. Keisarileikkauksen jälkeen kolme neljästä äidistä synnyttää seuraavan lapsensa alateitse.

Keisarileikkaus on monessa tilanteessa lapsen hengen ja terveyden pelastava toimenpide ja myös äidin sairauksien perusteella joskus aiheellinen. Lapselle keisarileikkaus ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti helpompi ja turvallisempi tapa syntyä silloin, kun normaalille synnytykselle ei ole estettä. Jopa päinvastaista on joissakin tutkimuksissa esitetty.

Keisarileikkauksen aiheet

Alle puolet leikkauksista tehdään etukäteissuunnitelman mukaan, puolessa tapauksista leikkaukseen joudutaan jonkin synnytyksen aikana todettavan ongelman vuoksi. Käynnistynyt synnytys päättyy keisarileikkaukseen useimmiten kohdun supistusheikkouden, sikiön asento- eli tarjontavirheen tai sikiön hapenpuutteen vuoksi. Yleisimmät syyt etukäteen suunnitellulle keisarileikkaukselle ovat sikiön [perätarjonta](#) tai muut tarjontapoikkeavuudet (esim. sikiön poikkitila kohdussa), liian ahdas lantio sikiöön kokoon nähden, varhainen [pre-eklampsia](#) tai nykyisin lisääntyvästi äidin voimakas [synnytyspelko](#).

Leikkaus

Keisarileikkaus tehdään yleensä puudutuksessa (selkäydintilaan tehty spinaalipuudutus

tai epiduraalipuudutus). Häätäkeisarileikkauksissa turvaudutaan yleisanestesiaan. Leikkauksen alussa vatsanpeitteet avataan, kohdun seinämään tehdään poikkiviilto, jota laajennetaan sivuille ja kalvot puhkaistaan. Sen jälkeen sikiö autetaan kohtuhaavasta ulos ja napanuora katkaistaan välittömästi. Vauva syntyy yleensä noin 10 minuutin sisällä leikkauksen alkamisesta. Leikkaava lääkäri tai kätilö näyttää vauvaa vanhemmille, jonka jälkeen kätilö tarkastaa vastasyntyneen terveyden ja voinnin. Lääkäri jatkaa leikkausta, istukka painetaan kohdusta ulos ja tarkastetaan, että kohtuun ei jää vuotoa. Kohtuhaava suljetaan ommellen.

Keisarileikkauksen riskit

Yleisimmät keisarileikkauksen haitat ovat tulehdukset ja verenvuoto. Komplikaatioriski on suurempi päivystyksellisissä keisarileikkauksissa kuin suunnitelluissa. Keisarileikkauksen jälkeisiä haavatulehduksia esiintyy yli 10 %:lla leikatuista. Merkittävän verenhukan riski on kolminkertainen verrattuna alatiesynnytykseen, ja verenhukasta johtuvan kohdunpoiston vaara on keisarileikkauksen yhteydessä kuusinkertainen. Laskimotukoksen ja [keuhkoveritulpan](#) riski on alatiesynnytykseen nähden moninkertainen. Näistä luvuista huolimatta keisarileikkaus on keskimäärin varsin turvallinen.

Suunnitellulla keisarileikkauksella syntyneen lapsen sopeutuminen kohdunulkoiseen elämään käynnistyy hitaammin kuin alateitse syntyneen. Leikkauksella syntyneellä lapsella voi olla enemmän hengitysvaikeuksia ja alttiutta allergiaan ja astmaan.

Keisarileikkaus lisää seuraavaan raskauteen liittyviä riskejä. Keisarileikkaus voi lisätä ongelmia myös seuraavan raskauden alkamisen suhteen (raskaus ei ala yhtä nopeasti), ja joidenkin tutkimusten mukaan myös keskenmenon ja kohdunulkoisen raskauden riski voi lisääntyä. Lisäksi istukan kiinnittymishäiriöt (ks. [Etinen istukka](#) ja [Istukan ennenaikainen irtoaminen](#)) lisääntyvät seuraavissa raskauksissa.

Lisätietoa

Katso myös [PregMind mobiilisovellus](#)¹ raskausajan ja vanhemmuuden henkiseen hyvinvointiin.